

FILMOTECA PER A LES ESCOLES

2023-2024

FilmoTeca
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

FILMOTECA PER A LES ESCOLES

LA MEVA MARE ÉS UNA GORIL·LA

Linda Hambäck

Material didàctic de la pel·lícula

Recomanada per a cicle inicial i cicle mitjà de primària

Filmoteca per a les escoles està adreçat a centres educatius i té l'objectiu de fomentar l'interès d'infants i joves pel cinema, així com de formar els espectadors i espectadores del futur, tot posant en valor el nostre patrimoni cinematogràfic.

ÍNDEX

6	Fitxa tècnica Sinopsi
7	Què treballem?
8	Competències transversals relacionades
9	La riquesa de la diversitat familiar
10	Els barris i l'especulació immobiliària
11	Adaptacions literàries: mirem per llegir
12	Activitats abans del visionat
13	Activitats després del visionat
14	Glossari i pel·lícules relacionades
15	Dades de contacte

FITXA TÈCNICA

La meva mare és una goril·la

- **Títol original:** *Apstjärnan*
- **Direcció:** Linda Hambäck
- **Responsable d'animació:** Elinor Bergman
- **Any:** 2021
- **Durada:** 75 minuts

Sinopsi

No hi ha res que la Jana desitgi més que una mare. Els seus 8 anys de vida els ha viscut a un orfenat, però un dia, apareix un cotxe de la Llunyania i en surt una goril·la que tria la Jana per viure amb ella. La Jana marxa amb la goril·la i ben aviat s'adonen que tenen més coses en comú del que pensaven. Però malauradament, tot just quan comencen a sentir-se bé juntes, el Tord Morter, del govern municipal apareix i les amenaça de tornar la Jana a l'orfenat.

QUÈ TREBALLEM

- La riquesa de la diversitat familiar
- Els barris i l'especulació immobiliària
- Adaptacions literàries: mirem per llegir

COMPETÈNCIES CURRICULARS RELACIONADES

TRANSVERSALS

Competència emprenedora

- CE1. Reconèixer necessitats i reptes a afrontar i elaborar idees originals utilitzant destreses creatives i prenent consciència de les conseqüències i efectes que les idees puguin provocar en l'entorn per proposar solucions valuoses que responguin a les necessitats detectades.

Competència ciutadana

- CC1. Identificar els fets històrics i socials més rellevants relatius a la seva pròpia identitat i cultura, reflexionar sobre les normes de convivència i aplicar-les de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.
- CC2. Participar en activitats comunitàries, en la presa de decisions i la resolució dels conflictes de forma dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics en el marc de la Unió Europea, de l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol i Catalunya, dels drets humans i de

l'infant, i del valor de la diversitat i l'assoliment de la igualtat de gènere, la cohesió social i els objectius de desenvolupament sostenible.

- CC3. Reflexionar i dialogar sobre valors i problemes ètics d'actualitat, comprenent la necessitat de respectar diferents cultures i creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips, i oposar-se a qualsevol forma de discriminació i violència —incloent-hi la violència masclista, LGTBI-fòbica, racista o capacitista— o fonamentalisme ideològic.
- CC4. Identificar les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn i iniciar-se en l'adopció d'hàbits de vida sostenibles, per contribuir a la conservació de la biodiversitat des d'una perspectiva tant local com global.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

- CPSAA 4. Reconèixer el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora de l'aprenentatge i adoptar posicions crítiques quan es produeixen processos de reflexió guiats.

LA RIQUESA DE LA DIVERSITAT FAMILIAR

La pel·lícula presenta un model familiar que s'allunya de la família nuclear normativa, caracteritzada per la convivència en una mateixa llar d'una parella heterosexual amb les seves criatures. La família que formen la Jana i la seva mare adoptiva és una família monoparental que resulta estranya a algunes persones que observen aquesta relació d'una nena amb una goril·la amb desconfiança, estranyesa i temor. La Goril·la es comporta al marge de les normes socials i és diferent a la resta pel que fa al seu aspecte i, per aquest motiu, mare i filla pateixen el judici, les burles i els rumors d'una societat que concep la Goril·la com a no apta per criar una nena i la Jana com una víctima, malgrat que es fan felices l'una a l'altra. A través de personatges secundaris, el film mostra amb naturalitat la validesa de models familiars i afectius allunyats al normatiu, així com fa una crítica a les desigualtats socials i a la mirada adultocentrista.

La directora del film, Linda Hambäck, és adoptada, igual que la Jana, i és per això que la va dibuixar amb trets asiàtics perquè s'assemblés a ella. Assegura que està convençuda que qualsevol infant estaria molt content de tenir la Goril·la com a mare perquè estima la Jana i fa tot el que pot per aquesta relació.

Fotografia de la directora de la pel·lícula, Linda Hambäck

ELS BARRIS I L'ESPECULACIÓ IMMOBILIÀRIA

Al film apareix Tord Morter, un treballador del govern, que és capaç de tot per aconseguir els seus interessos: construir el parc aquàtic més gran d'Europa als terrenys de l'orfenat i de casa de la Goril·la. Amb la voluntat d'obtenir aquests terrenys, pressiona l'encarregada de l'orfenat i fa xantatge a la Goril·la, amenaçant-la de retornar la Jana a l'orfenat. Aquest personatge actua com l'arquetip narratiu del malvat i representa la classe política corrupta que persegueix interessos privats a través de l'especulació immobiliària, que pateix la gent corrent que no disposa ni dels recursos ni de les influències per enfrontar-se a la injustícia que la facin fora de casa sense cap compensació econòmica o amb una compensació irrisòria. El comportament de Tord és la mostra d'una realitat social vigent en molts territoris i que es contraposa a la manera de pensar de la Goril·la, la qual afirma, citant a Sòcrates, que “la justícia és un camí preferible a tots els altres”.

La ciutat, a més de la seva dimensió urbana i construïda, és un espai de relació amb altres persones. Com a espai físic és el resultat de la intervenció de disciplines com l'urbanisme, l'arquitectura o l'economia, les quals generen a la ciutat constants processos de construcció, destrucció i transformació. Però la ciutat és també el resultat del dia a dia de les persones que l'habiten, i el cinema construeix i reproduceix aquest imaginari col·lectiu.

Per exemple, al film *Jacob, Mimi i els gossos del barri* (Edmunds Jansons, 2019) ens presenta dues concepcions de la ciutat, una d'elles en perill degut als processos d'especulació immobiliària. En els moviments socials i l'activisme col·lectiu podem trobar una eina per combatre els conflictes urbans associats al model socioeconòmic capitalista. D'igual manera, els desenllaços de moltes pel·lícules sobre aquesta temàtica projecten un ventall de solucions tan il·limitades com la imaginació.

ADAPTACIONS LITERÀRIES: MIREM PER LLEGIR

La meva mare és una goril·la és l'adaptació cinematogràfica de *The Ape Star*, una novel·la de Frida Nilsson, traduïda al castellà com *La estrella de los simios* (Editorial Thule, 2018). En el cinema infantil és usual l'adaptació d'històries literàries, com el cas de contes de la rondallística popular recollida per Charles Perrault i els germans Grimm que han originat les conegudes pel·lícules de Disney com *La Ventafocs*, *La Bella Dorment*, etc.

L'adaptació de llibres encara és la base habitual d'alguns films d'animació com *El bosc de Haquivaqui*, *Els mons de Coraline*, entre molts altres. En aquest film, potser pel fet que la història de la pel·lícula parteix d'un text literari, els llibres tenen un gran protagonisme: la Goril·la és una lectora audaç que transmet a la Jana la passió per la lectura i serà entre llibres com viuran la gran aventura de les seves vides. L'univers de la literatura infantil és el teló de fons de la història que explica la pel·lícula. És, doncs, una invitació oberta a fer una reflexió sobre la importància de la

lectura, no només com a font de coneixement sinó com a viatge intimista a través del qual podem evadir-nos, imaginar i somiar, però també conèixer-nos millor. Posa de manifest la vigència dels relats tradicionals infantils i del plaer de llegir-los davant d'altres formes d'entreteniment. També es recalca el valor de la fantasia, un univers de ficcions que no vol dir que ens desconnecti de la realitat, sinó que ens pot ajudar a construir la nostra pròpia personalitat.

Com a fet curiós cal destacar que el llibre que la Goril·la encarrega al Gustau, propietari de la llibreria de vell, és *Oliver Twist*. La història va ser escrita per Charles Dickens entre el 1837 i el 1839 i tracta sobre un nen orfe, igual que la Jana. Aquesta novel·la ha estat adaptada al cinema en múltiples ocasions.

ACTIVITATS ABANS DEL VISIONAT

1 Preguntem sobre la família de cadascú. Com són les vostres famílies? Quantes persones viuen a casa? Com són les vostres cases? Individualment, proposem que cada persona dibuixi els membres de la seva família en un espai domèstic. A continuació i de manera opcional, suggerim fer un mural amb tots els dibuixos, així tothom coneixerà les famílies de la resta.

2 Coneixeu pel·lícules que siguin adaptacions de llibres? Heu llegit els llibres amb què es basen aquestes pel·lícules? Alguna vegada heu llegit un llibre i després heu vist l'adaptació que han fet al cinema, o ha estat a l'inrevés? Heu llegit últimament algun llibre del qual us agradaria que en fessin la pel·lícula?

Proposem pensar conjuntament a l'aula en alguna novel·la o conte que hagi llegit tot el grup i imaginar la seva adaptació cinematogràfica. En quins aspectes creieu que s'ha de pensar especialment a l'hora d'animar una història basada en un llibre?

3 Proposem generar una conversa al voltant del barri en què viu cadascú. Què és el que més els agrada a l'alumnat del seu barri? I el que menys? Han fet mai alguna cosa a favor del barri, per beneficiar-ne la comunitat que l'habita?

4 Es proposa de realitzar un petit treball de recerca entre tot el grup aula on investigar sobre la història del barri on està situada l'escola o centre educatiu. Es pot dividir als alumnes en diferents grups per a investigar sobre els orígens del barri, la seva història, persones que hi han viscut que hagin deixat un registre del pas del temps, fotografies o fins i tot vídeos. Amb la part de les imatges es pot fer un treball comparatiu de tornar a fotografiar racons del barri com eren abans i com són ara. Amb el resultat de les investigacions es pot fer un mural conjunt per penjar a l'escola i així fer arribar la recerca a la resta d'alumnes i a les famílies.

ACTIVITATS DESPRÉS DEL VISIONAT

1 En una escena del film, la Goril·la afirma: "Si veig algú que no té gaires diners, retallo el preu. La gent que s'ho pot permetre, que pagui més." Què en penseu sobre el que diu? Són el més important els diners? Per què? Penseu que és just que qui menys diners tingui pagui menys i qui més en tingui pagui més? Creieu que totes les coses tenen preu o es poden comprar? Quines coses no es poden comprar (per exemple, l'amistat, la natura, l'afecte, etc.)?

2 La Goril·la, pel fet de ser diferent a la resta, és jutjada socialment, és a dir, la gent es burla d'ella, l'assenyala i la critica per l'aspecte físic i la manera de comportar-se, fet que contribueix a la seva discriminació, ja que la gent no vol parlar-li ni acostar-s'hi, tret d'algunes poques persones.

Proposem dibuixar dues columnes a la pissarra i conjuntament apuntar a la primera columna tots els prejudicis que la gent té vers la Goril·la (el que diuen d'ella) i a la segona columna anotar la realitat que observem al film (com és ella). Entre tots i totes, haurem de plantejar maneres per aturar els rumors que entristeixen la Goril·la i la Jana. Què els dirien a les persones que critiquen la Goril·la?

Per anar més enllà del film, recomanem mirar el vídeo "Totes som iguals" de la campanya #Aturemrumors de la XarxaBCNAntirumors sobre la discriminació de les persones asiàtic descendents i debatre sobre les impressions després del visionat:

<https://www.youtube.com/watch?v=hGmHr-ID7JE&t=14s>

3 Tord Morter fa prevaldre els interessos privats, amb la voluntat de construir un parc aquàtic innecessari i poc sostenible, del qual només en gaudiran les persones que paguin l'entrada, en lloc de respectar els interessos de tota la comunitat, com és l'existència de l'orfenat La Ginesta.

Us animem a dur a terme un procés similar als de participació veïnal entre tot el grup aula. La proposta consisteix a sortir a passejar per les proximitats de l'escola per detectar un espai (un solar o un edifici) que estigui en desús, buit o abandonat. Un cop triat l'espai, realitzar-ne fotografies des de diversos angles. A continuació, i amb l'ajuda de les fotografies fetes, dibuixar l'espai segons com els agradaria que fos per tal de transformar-lo en un nou espai del qual tota la ciutadania se'n pugui beneficiar. És important que en el dibuix s'hi reflecteixin les idees de tots i totes. A l'hora de fer el disseny de l'espai es pot parlar dels usos que estan previstos per a aquest espai en desús (si es coneixen) i introduir el concepte d'especulació immobiliària.

GLOSSARI

Adopció: Procés pel qual una persona o una família decideix tenir cura d'un/a menor que ha nascut en una altra família. La família biològica de l'infant per múltiples raons no es pot fer càrrec de la seva criança, així que l'adopció és una mesura de protecció a la infància que permet que una persona o una família adopti l'infant com a fill o filla pròpia.

Adultocentrisme: Tendència a considerar les coses des del punt de vista, suposadament raonable i lògic, dels adults, sense tenir en compte l'opinió de persones que necessiten ser cuidades o que estan a càrrec de les adultes, com són les persones grans, els infants i els/les adolescents menors d'edat, a les quals no se les escolta ni se'ls respecta el dret a decidir sobre les seves vides.

Arquetip: Aplicat als personatges de ficció, significa que un conjunt de qualitats personals o patrons de conducta són reproduïts per personatges ficticis que han quedat fixats per la tradició. Un d'aquests arquetips és el del malvat, representat per un personatge pervers, amb males intencions i que normalment és l'enemic del o de la protagonista d'una pel·lícula.

PEL·LÍCULES RELACIONADES

Jacob, Mimi i els gossos del barri (Edmunds Jansons), Letònia i Polònia, 2019

Astres immòbils (Noémi Gruner i Séléna Picque), França, 2022.

Gordon i Paddy (Linda Hambäck), Suècia, 2017.

Tipitips (Jessica Laurén), Suècia, 2010.

La vida d'en Carbassó (Claude Barras), Suïssa-França, 2016.

DADES DE CONTACTE

Si voleu aprofundir més en aquest o altres aspectes del cinema, els i les docents disposen d'accés gratuït a la Biblioteca del cinema de la Filmoteca amb tot tipus de recursos i bibliografia sobre cinema i cultura audiovisual.

Filmoteca de Catalunya

Filmoteca per a les escoles

filmoteca.escoles@gencat.cat

T 935 565 198

<https://www.filmoteca.cat/web/ca/article/filmoteca-les-escoles>

<https://filmotecaescoles.blog.gencat.cat>

Drac Màgic

drac@dracmagic.cat

T 93 216 00 04

www.dracmagic.cat